

VERTINIMAS KAIP UŽSIENIO KALBOS MOKYMO(SI) DALIS, PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ RODIKLIS VILNIAUS KOLEGIJOS ELEKTRONIKOS IR INFORMATIKOS BEI VERSLO VADYBOS FAKULTETŲ STUDENTŲ IR DĖSTYTOJŲ POŽIŪRIU

Jūratė Helsvig, Aušra Netikšienė, Jūratė Patackaitė

Vilniaus kolegijos Užsienio kalbų centras

Anotacija. *Studentų mokymosi pasiekimų lygis yra vienas pagrindinių aukštosios mokyklos administracijos, dėstytojų ir studentų tarpusavio bendradarbiavimo veiklos rodiklių, kurie profesinėje aplinkoje turi įtakos absolventų profesinių žinių įgijimui ir gebėjimų išsiugdymui bei lemia jų konkurencingumą tarp tos pačios srities specialistų. Todėl, kaip teigiama LR ŠMM ir ŠMPF 2018 m. parengtame rekomendacijų sąvade, svarbi „į studentą orientuoto mokymosi, mokymo ir pasiekimų vertinimo dermė“. Vertinimas yra aktuali tema tiek dėstytojui, tiek studentui. Studentas gali įsivertinti pažangą, įgytas žinias ir gebėjimus, sustiprinti ar prarasti motyvaciją, siekdamas geresnių rezultatų; dėstytojas gali įsivertinti savo dėstomo dalyko efektyvumą, mokymo kokybę ir žinių ar patirties perteikimą. Gera vertinimo praktika ir patirtis skatina mokymąsi, padeda siekti mokymo ir mokymosi kokybės. Straipsnio autorės neabejoja temos aktualumu ir tuo, kad vertinimo efektyvumą lemia tinkamai parinkti vertinimo tipai, suplanuoti vertinimo metodai bei tinkamai paruoštos užduotys ir jų vertinimo kriterijai. Dėstytojų ir studentų tarpusavio bendradarbiavimas ypač svarbus, pasirenkant vertinimo metodus, kurie ne tik parodytų rezultatus, bet ir skatintų tiek dėstytojus, tiek studentus tobulėti.*

Pagrindiniai žodžiai: *vertinimas, užsienio kalba, pasiekimai, formalusis vertinimas, neformalusis vertinimas.*

Problema. Kvalifikuota vertinimo proceso svarba yra ypač aktuali studentams dėl galimybės, kuri atsiranda tik studentui pasiekus puikų arba tipinių pasiekimų lygmenį, tęsti studijas valstybės lėšomis, o dėstytojui – atsakomybė ir pareiga būti kvalifikuotam vertintojui. Kvalifikuoto (kokybiško) vertinimo nebuvimas gali ne tik sumažinti studentų motyvaciją bei pasitikėjimą dėstytoju, aukštąja mokykla, bet ir atimti laiko, finansų ar net norą toliau tęsti mokslus. Nors tiek Bendrieji Europos kalbų metmenys (BEKM), tiek aukštosios mokyklos pasiekimų lygio politika yra paremti studentų žinių ir gebėjimų įsivertinimu, t. y. sąmoningu mokymusi, mokėjimu nusistatyti ir sekti savo išmokimo lygį ir įgyti gebėjimų parengti tobulėjimo bei mokymosi visą gyvenimą planą, suteikia prielaidų formuojamajam vertinimui, aukštosiose mokyklose taikomas kriterinis (kaupiamasis) vertinimas. Straipsnio

autorės neabejoja temos aktualumu ir tuo, kad vertinimo efektyvumą lemia tinkamai parinkti vertinimo tipai, suplanuoti vertinimo metodai bei tinkamai paruoštos užduotys ir jų vertinimo kriterijai, taip pat dėstytojų ir studentų tarpusavio bendradarbiavimas. Tad gal ir neformaliajam vertinimui reikėtų rasti vietą vertinant aukštosios mokyklos studentus. Juk ar ne studentų tobulėjimu ir nuolatiniu dėstytojų kvalifikacijos kėlimu pagrįsta visa aukštojo mokslo sistema?

Objektas: vertinimas kaip užsienio kalbos mokymo(si) dalis bei pažangos ir pasiekimų rodiklis Vilniaus kolegijos Elektronikos ir informatikos ir Verslo vadybos fakultetų studentų ir dėstytojų požiūriu.

Tikslas – išsiaiškinti **apklausos ir interviu metodais** Vilniaus kolegijos Elektronikos ir informatikos, Verslo vadybos fakultetų studentų ir Užsienio kalbų centro dėstytojų požiūrį į vertinimą, palyginti įvairių kursų studentų ir dėstytojų požiūrį ir įvertinti vertinimo tipų privalumus, trūkumus ir galimybes studentų užsienio kalbų rezultatams Vilniaus kolegijoje pasiekti.

1. Vertinimo, įvertinimo ir įsivertinimo sampratų apibūdinimas

LR švietimo ir mokslo ministras dar 2004 m. įsakymu pateikė vertinimo, įvertinimo ir įsivertinimo sampratą, kuriomis vadovaujamosi Lietuvos bendrojo lavinimo ir aukštosiose mokyklose. Šie apibūdinimai tokie: „Vertinimas – nuolatinis informacijos apie mokinio / studento mokymosi pažangą ir pasiekimus kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas. Įvertinimas – vertinimo proceso rezultatas, konkretus sprendimas apie mokinio / studento pasiekimus ir padarytą pažangą. Įsivertinimas – paties mokinio / studento daromi sprendimai apie daromą pažangą bei pasiekimus“ (Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimų samprata, (MPPVS), patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ISAK-256). Užsienio literatūroje dar 1994 m. vartojamas toks apibūdinimas: „Vertinimas – tai įvairių faktų apie mokymąsi rinkimas, mokymosi rezultatų nustatymas ir matavimas (Gage, Berliner, 1994).

Tačiau šiame straipsnyje dėmesys bus skiriamas vertinimui ir vertinimo tipams, kurie skirstomi pagal paskirtį: į formuojamąjį, diagnostinį ir apibendrinamąjį (sumuojamąjį); pagal duomenų fiksavimą: į formalųjį ir neformalųjį; pagal pagrindimą: į kriterinį, idiografinį ir norminį; pagal subjektus – į kitų vertinimą (pvz., dėstytojo, studijų kolegijos) ir t. t.

Panagrinėsime dažniausiai taikomus vertinimo tipus – formuojamąjį ir apibendrinamąjį (sumuojamąjį). Mokslinėje literatūroje jie dar vadinami vertinimais, skirtais mokymuisi (*assessment for learning*) ir mokymosi rezultatų vertinimais (*assessment of learning*). Šie vertinimo tipai skiriasi savo tikslais, metodais ir vertinimo rezultatų panaudojimais. Formuojamojo vertinimo tikslas yra pagerinti mokymą(si) teikiant pastovų grįžtamąjį ryšį, kai tuo tarpu sumuojamojo vertinimo tikslas yra įvertinti studento mokymąsi, mokymosi pasiekimus palyginant su standartu. Formuojamąjį vertinimą atlieka ne tik dėstytojas, bet ir patys studentai, jų

bendramoksliai, taikydami įvairius mokymo(si) ir vertinimo metodus. Sumuojamąjį (apibendrinamąjį) vertinimą atlieka tik dėstytojas, dažniausiai skyriaus, semestro pabaigoje įvertindamas studentų išmokimą, kad būtų galima daryti išvadas apie tai, kas pasiekta ir ko nepavyko pasiekti. Dėstytojas rašo pažymį už atliką užduotį ir pažymys sumuojamas mokomojo dalyko pabaigoje. Formuojamasis vertinimas yra nuolatinis procesas, vykstantis visuose mokymosi proceso etapuose, jo metu nerašomas galutinis pažymys nei rašto darbo pabaigoje, nei pažymių knygelėje. Trumpai tariant, vertinimas, skirtas mokymuisi, yra formuojamasis, neformalusis, ir nukreiptas į mokymosi procesą, kai tuo tarpu mokymosi rezultatų vertinimas yra apibendrinamasis (sumuojamas), formalusis, ir nukreiptas į mokymosi rezultatą.

Ugdymo procese yra svarbus tiek mokymosi rezultatų vertinimas, tiek vertinimas, skirtas mokymuisi, tačiau pastarasis yra kur kas galingesnis vertinimo įrankis, jei norima skatinti studentų mokymąsi ir ilgalaikę motyvaciją.

Aukštojoje mokykloje reikalingi abu vertinimo tipai, nes, viena vertus, dėstytojas turi rašyti pažymį, kita vertus, turi aiškiai studentui pateikti išsamų grįžtamąjį ryšį ir nurodyti tolesnio tobulėjimo galimybes. Vis labiau akcentuojant studijas, orientuotas į studentą, bei studentų autonomiškumą visame mokymosi procese, į vertinimo procesą vis labiau įtraukiami ir studentai. Vertinimo procese aktyviai dalyvauja ne tik dėstytojas, bet ir pats studentas, nuolat įsivertindamas savo paties daromą pažangą ir atitiktį lūkesčiams, bei kiti grupės studentai (*peer*). Studentų įtraukimas į vertinimo ir įsivertinimo veiklas sudaro prielaidas puoselėti vertinimo kultūrą, kai dėmesys skiriamas ne tik matavimui ir įvertinimui, bet mokymuisi ir įsivertinimui. Tokios kultūros puoselėjimas padeda studentams prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi, ugdytis savarankiško mokymosi gebėjimus. Jiems reiktų suteikti daugiau galimybių apmąstyti savo mokymąsi ir rezultatus. Studentų į(si)traukimas į pasiekimų vertinimų gairių kūrimą akcentuojamas rekomendacijų „Į studentą orientuoto mokymosi, mokymo ir pasiekimų vertinimo dermė“ sąvade: „Studentai turėtų aktyviai įsitraukti į kasdienes studijų aktualijas ir vertinimo procesą bendradarbiaudami, išsakydami nuomonę, teikdami pasiūlymus ir taip stimuliuodami pasiekimų vertinimo kultūros kaitą. Aukštoji mokykla turėtų būti atsakinga ir sudaryti galimybes studentams tinkamai dalyvauti vertinimo procese ir diskusijose apie mokymosi tobulinimą, nes studentai į aukštąsias mokyklas įstoja su skirtinga mokymosi patirtimi, gebėjimais ir nevienodai suprasdami aukštojo mokslo studijas.“

2. Studentų pasiekimų vertinimo (vertinimo struktūros, vertinimo metodų ir vertinimo kriterijų) Vilniaus kolegijoje apžvalga

Vilniaus kolegijoje (toliau – VK) dėstytojai vadovaujasi „Vilniaus kolegijos studijų tvarka“, kurios paskirtis – nustatyti studijų Vilniaus kolegijoje sistemą, sąlygas, organizavimą ir vykdymą, kolegijos studentų ir klausytojų teises bei pareigas, „Studijų rezultatų vertinimo tvarkos aprašu“, kuris nustato dalyko (modulio) studijų rezultatų vertinimo principus ir tvarką Vilniaus kolegijoje, fakultetų dekanų

įsakymu „Dėl laiku neatliktų ar neigiamai įvertintų tarpinių atsiskaitymų sąlygų“. Minėtuose dokumentuose apibrėžta vertinimo samprata, principai bei nubrėžtos pagrindinės su vertinimu susijusios sąlygos. Vertinimo tikslas – įvertinti studentų pasiektus studijų rezultatus ir jų lygį, teikti studentui grįžtamąją informaciją apie pasiekimus, daromą pažangą. Vertinant privaloma vadovautis tokiais principais kaip pagrįstumas, patikimumas, aiškumas, naudingumas, nešališkumas. Studijų rezultatų vertinimas susideda iš žinių vertinimo, gebėjimų vertinimo ir nuostatų vertinimo. Kolegijoje taikomas kaupiamasis kriterinis vertinimas. Dalyko (modulio) studijų rezultatai vertinami balais nuo 1 iki 10. Balas yra studijų programos rezultatų pasiekimo matas. Dalyko (modulio) vertinimo tvarka yra įtraukta į dalyko (modulio) programos aprašą, suderintą katedroje, kuriai priskirtas dalykas (modulis). Dalyko (modulio) baigiamąjį įvertinimą sudaro tarpinių atsiskaitymų įvertinimų, padaugintų iš jiems suteiktų atitinkamų svertinių koeficientų, suma. Dėstytojas, paskelbęs vertinimo rezultatus, turi informuoti besidominčius studentus apie pagrindinius jų darbo trūkumus ir klaidas. Dalyko (modulio) apraše išsamiai pateikiama studijų rezultatų vertinimo sistema: modulio studijų rezultatai, studijų metodai, studentų pasiekimų vertinimo metodai, vertinimo struktūra ir kriterijai.

3. Užsienio kalbų mokymo ir vertinimo situacijos apžvalga Elektronikos ir informatikos ir Verslo vadybos fakultetuose

Elektronikos ir informatikos fakultete (toliau – EIF) yra dėstoma anglų kalba 1, anglų kalba 2, profesinė anglų kalba, specialybės anglų kalba. Kalbų studijoms skiriami 6 kreditai vienai studijų programai. Verslo ir vadybos fakulteto (toliau – VVF) studijų programose yra verslo užsienio kalba (pirmoji), jau keletą metų dėstoma tik anglų kalba, verslo užsienio kalba (antroji) – vokiečių kalba ir užsienio kalba, kur studentai gali patys pasirinkti iš siūlomų užsienio kalbų: prancūzų, rusų, ispanų, italų, kinų, danų, švedų.

Užsienio kalbos dalyko (modulio) baigiamąjį įvertinimą sudaro tarpiniai atsiskaitymai, įgyti semestro eigoje (70 proc.), ir egzaminas raštu, atliekamas semestro pabaigoje (30 proc.). Kiekvienam tarpiniam atsiskaitymui dėstytojas parengia vertinimo kriterijus atskirai, vadovaudamasis Bendraisiais Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenimis bei Užsienio kalbų centro ir katedrų, kuruojančių studijų programas, rekomendacijomis. Formaliai vertinami šie specialieji (užsienio kalbos) gebėjimai: rašymas, klausymas, kalbėjimas ir skaitymas. Dažniausiai užsienio kalbų mokyme taikomi šie vertinimo metodai: apklausa žodžiu, apklausa raštu, pranešimo pristatymas, užsienio kalbos mokymosi pasiekimų aplankas.

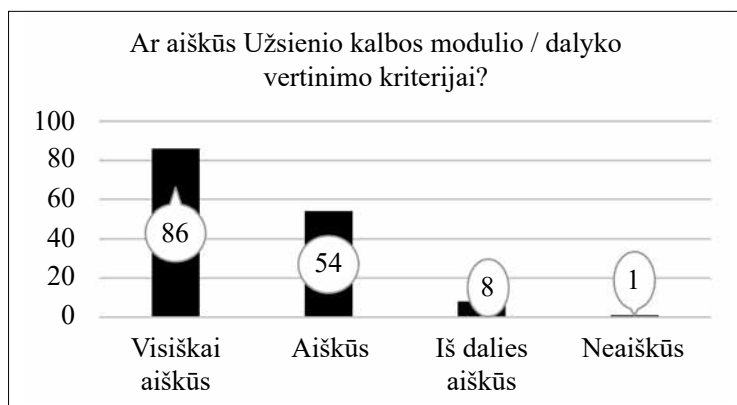
Elektronikos ir informatikos fakultete vertinimo struktūra ir jų įtaka galutiniam pažymiui pasiskirsčiusi šitaip: kontrolinis darbas (jo įtaka galutiniam pažymiui 20 proc.), praktinės užduotys (30 proc.), savarankiškas darbas (20 proc.), egzaminas (30 proc.). Verslo vadybos fakultete studentų žinios ir gebėjimai vertinami tokiu būdu: apklausa raštu ir žodžiu sudaro 20 proc. bendro modulio ver-

tinimo, apklausa raštu (kontrolinis darbas, testas) – 10 proc., pranešimo pristatymas – 20 proc., užsienio kalbų mokymosi pasiekimų aplanko užduočių pristatymas 20 proc. ir egzaminas raštu – 30 proc. Ši vertinimo struktūra gali būti atnaujinama pateikus studijų programos komitetui argumentuotus pasiūlymus, taip pat kiekvienos studijų programos komitetas gali pateikti rekomendacijų dėstytojui, koordinuojančiam užsienio kalbos dalyką (modulį), dėl vertinimo struktūros atnaujinimo.

4. Vertinimas Vilniaus kolegijos EIF ir VVF studentų ir dėstytojų požiūriu

Apklausa buvo atlikta Vilniaus kolegijos Elektronikos ir informatikos fakultete ir Verslo vadybos fakultete. Apklausoje dalyvavo 149 I–III kursų studentai, iš kurių 52 EIF studentai ir 97 VVF studentai, kurie mokėsi ar mokosi užsienio kalbos, taip pat Užsienio kalbų centro (toliau – UKC) lektoriai. Šia apklausa siekta išsiaiškinti, kaip vertinimą supranta VK dviejų fakultetų studentai, ar studentų ir dėstytojų požiūriai šiuo klausimu panašūs, taip pat ar dabar taikomas kaupiamasis (suminis, apibendrinamasis, formalusis) vertinimas skatina studentus tobulėti ir aktyviai dalyvauti paskaitose, dirbti savarankiškai namuose ir ar užtikrina objektyvų rezultatų vertinimą, kitaip tariant, ar toks vertinimas tinka studentų užsienio kalbos žinių ir gebėjimų pažangai ir pasiekimams įvertinti.

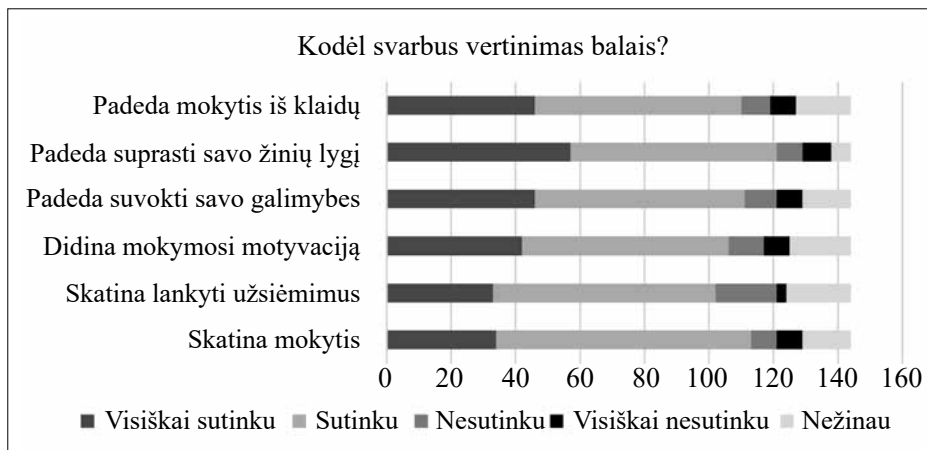
Vertinimo efektyvumas labai priklauso ir nuo pasirinktų vertinimo kriterijų. Užsienio kalbos modulio / dalyko vertinimo kriterijai yra pristatomi studentams kurso pradžioje. Apklausoje norėjome sužinoti, ar studentams yra aiškūs užsienio kalbos modulio / dalyko vertinimo kriterijai. Didžioji apklaustų studentų dalis teigė, kad vertinimo kriterijai yra visiškai aiškūs (86 studentai) arba aiškūs (54 studentai), t. y. 94 proc. visų apklaustųjų (žr. 1 pav.).

1 pav. Užsienio kalbos modulio / dalyko vertinimo kriterijų samprata

VK taikomas kaupiamasis vertinimas, kuriuo dėstytojais vertinama studentų pasiekimus – įgytas žinias ir gebėjimus, padarytą pažangą taikant įvairius vertinimo metodus. Užsienio kalbos žinios ir gebėjimai yra vertinami balu / pažymiu. Apklau-

soje siekta išsiaiškinti, ką studentai mano apie vertinimą balais. 97 proc. apklaustųjų pažymėjo, kad vertinimas balais jiems yra svarbus. Atlikta apklausa parodė, kad vertinimas balais ne tik skatina mokyti ir didina mokymosi motyvaciją, bet taip pat padeda suprasti žinių lygį, suvokti savo galimybes ir mokyti iš klaidų (žr. 2 pav.).

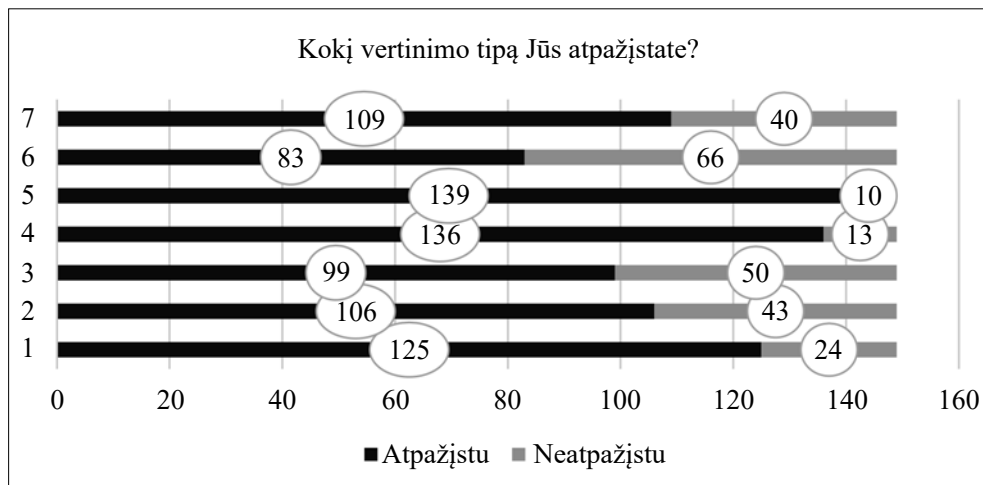
2 pav. Vertinimo balais svarba

Apklausoje pateikta keletas vertinimo tipų (žr. 1 lentelę), kuriuos paprašyta atpažinti. Gauti rezultatai (žr. 3 pav.) patvirtino, kad UKC dėstytojai, vertindami studentus, remiasi standartais / kriterijais. Baigus temą ar kurso dalį studentų pasiekimai yra tikrinami, tai tik patvirtina taikomą kaupiamąjį vertinimą. Studentai taip pat pažymėjo, kad jų mokymąsi dėstytojas nuolat stebi, komentuoja ir aptaria pasiekimus. Džiugu ir tai, kad studentai (73 proc.) patys lygina savo pasiekimų rezultatus su ankstesniais.

1 lentelė. Vertinimo tipai

1	Dėstytojas nuolat stebi mano mokymąsi, komentuoja, aptaria mano pasiekimus.
2	Norėdamas padėti, nukreipti tam tikrai veiklai, dėstytojas mane įvertina žodžiu ar raštu, bet ne balu.
3	Prieš pradėdamas naują mokymosi temą, kursą, dėstytojas žodžiu ar raštu patikrina mano pasiekimus.
4	Baigus temą ar kurso dalį, dėstytojas žodžiu ar raštu patikrina mano pasiekimus.
5	Vertindamas pasiekimus dėstytojas remiasi tam tikrais standartais (kriterijais).
6	Vertindamas dabartinius mano pasiekimus dėstytojas juos lygina su ankstesniais, taip stebėdamas mano pažangą.
7	Aš pati / pats lyginu pasiekimus su ankstesniais.

Rezultatai, pateikti 3 pav., rodo vertinimo svarbą pasiekimams ir tai, kad apklausti studentai atpažįsta šiuos vertinimo tipus. Išsakydami savo nuomonę dėstytojai pažymi, kad vertinimas yra skirtas pasiekimams ir pažangai nustatyti bei yra visapusiškas, nes vertinamos žinios ir gebėjimai. Šiuo požiūriu tiek studentų, tiek dėstytojų nuomonės sutampa.

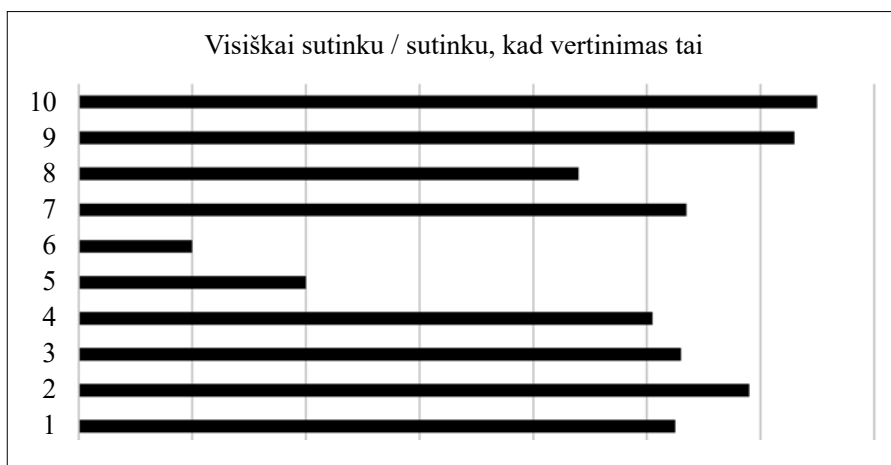

3 pav. Vertinimo tipų identifikavimas

Siekdamos išsiaiškinti, kaip vertinimo paskirtį supranta studentai ir dėstytojai, pateikėme teiginius (žr. 3 lentelę) ir paprašėme įvertinti sutikimo su kiekvienu teiginiu mastą. Apžvelgdamos rezultatus panagrinėsime ir palyginsime studentų ir dėstytojų požiūrį į vertinimą.

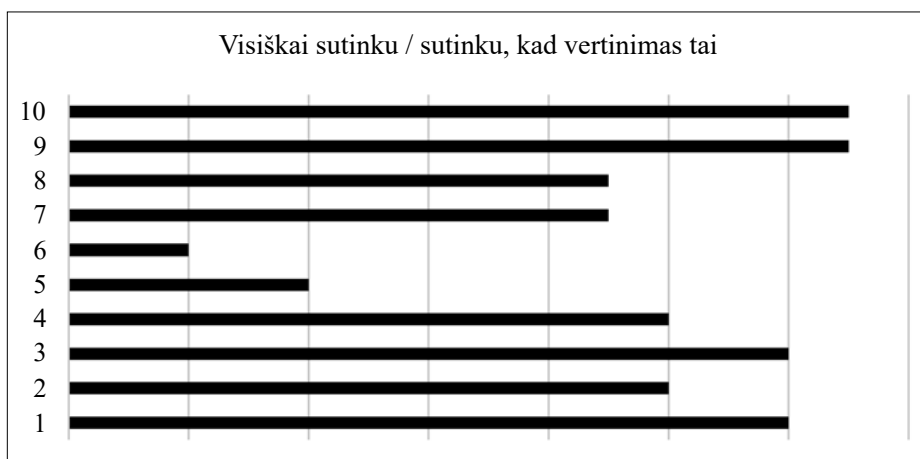
2 lentelė. Teiginiai apie vertinimo paskirtį

1	Vertinimas reikalingas tam, kad tobulintų mokymą.
2	Vertinimas turi teigiamai nuteikti tolesniam mokymuisi.
3	Vertinimas turi parodyti mokėjimo lygį.
4	Vertinimas skirtas konstatuoti esamą padėtį.
5	Vertinimas yra skirtas drausminti.
6	Vertinimas skirtas bausti.
7	Vertinimas skirtas mokymosi motyvacijai kelti.
8	Vertinimas skirtas padėti mokytis.
9	Vertinimas skirtas nustatyti pasiekimus ir pažangą.
10	Neformalusis vertinimas, pvz., pagyrimas, yra taip pat labai svarbus.

4 pav. Studentų nuomonė, kas yra vertinimas

Teiginys, su kuriuo visiškai sutinka 53 proc. ir sutinka 34 proc. studentų, yra „Neformalusis vertinimas, pvz., pagyrimas, yra taip pat labai svarbus“ (žr. 4 pav.). Šiam teiginiui 100 proc. pritaria ir apklausti UKC dėstytojai (žr. 5 pav.). Taigi, tiek studentai, tiek dėstytojai neabejoja neformaliojo vertinimo svarba ir Užsienio kalbos modulio / dalyko pasiekimų vertinimui naudoja įvairias vertinimo formas: simbolius, taškus, pastabas ar komentarus žodžiu.

5 pav. Dėstytojų nuomonė, kas yra vertinimas

Tiek studentai, tiek dėstytojai vertinimą supranta kaip priemonę pasiekimams bei pažangai nustatyti. 79 proc. apklaustųjų studentų pritaria teiginiui „Įvertinimas turi teigiamai nuteikti tolesniam mokymuisi“. Daugelis studentų pritaria, kad vertinimas reikalingas mokymui tobulinti ir turi parodyti mokėjimo lygį (žr.

3 lentelę 1, 3 teiginius), taip pat studentai mano, kad vertinimas skirtas mokymosi motyvacijai kelti. Daugiausia apklaustų dėstytojų pritaria 1, 2, 3, 4 teiginiams (žr. 3 lentelę). Tačiau studentai nepritaria vertinimui kaip drausminimo ir baudimo priemonei: 13 proc. studentų mano, kad vertinimas yra skirtas bausti, o 27 proc. vertinimą supranta kaip drausminimo priemonę, kai tuo tarpu 15 proc. dėstytojų vertinimą supranta kaip bausmę, o 31 proc. dėstytojų mano, kad vertinimas yra taip pat ir drausminimo priemonė. Studentų nuomone, užsienio kalbų dėstytojų vertinimai yra objektyvūs ir nešališki, atspindi mokymosi rezultatus, taip pat vertinimas yra visapusiškas: vertinamos tiek žinios, tiek gebėjimai.

Išvados

VK EIF ir VVF studentų ir UKC dėstytojų požiūriu, formalusis vertinimas reikalingas mokymuisi tobulinti. Jų nuomone: vertinimas turi teigiamai nuteikti tolesniam mokymuisi ir turi parodyti mokėjimo lygį. Neformalusis vertinimas, pvz., žodinis pagyrimas ar pastaba, studentų ir dėstytojų nuomone, yra taip pat labai svarbūs. Tiek dėstytojai, tiek studentai pritaria teiginiams, kad vertinimas skirtas padėti mokytis ir nustatyti pasiekimus ir pažangą. Tačiau studentų ir dėstytojų nuomonė išsiskyrė dėl vertinimo kaip drausminimo priemonės. Dauguma dėstytojų mano, kad vertinimas skirtas drausminti ir bausti, tuo tarpu didesnė studentų dalis nesutinka su tuo. Tačiau net 39 proc. studentų nurodė, kad vertinimas balais nėra svarbus, o 67 proc. studentų teigia, kad jų užsienio kalbų žinios ir gebėjimai yra vertinami ne tik balais, bet ir simboliais: +, -, taškais, taip pat sulaukia pagyrų ar pastabų žodžiu. Todėl galima teigti, jog šių VK fakultetų studentai sąmoningai ir noriai mokosi kalbų ne dėl įvertinimų, o dėl žinių ir pasiekimų, dėl noro tobulėti ar išmokti naują kalbą.

Tačiau kai kurie faktai reikalauja išsamesnio tyrimo arba patikslinimo, nes į klausimą, ar vertinimas visada parodo tai, ką studentai išmoko, ir ar jis atspindi mokymosi rezultatus, 41 proc. EIF ir 44 proc. VVF studentų, atsakydami į pirmą klausimą, ir 24 proc. – į antrąjį, teigia, kad tai vyksta retai arba tik kartais, nors 94 proc. visų apklaustųjų (žr. 1 pav.) pritaria teiginiui, kad užsienio kalbos modulio / dalyko vertinimo kriterijai yra aiškūs, 75 proc. jų teigia, jog vertinimas yra sąžiningas ir nešališkas, o 71 proc., kad vertinimas atspindi jų mokymosi rezultatus. Neformalaus pokalbio su studentais metu paaiškėjo, kad daugelis iš jų išmokimą sutapatina su praktine patirtimi, o kadangi savo darbo aplinkoje jie susikalba užsienio kalbomis su klientais ir svečiais, tad ir tvirtina, kad vertinimas neatspindi mokymosi rezultatų. Bet kaip anksčiau minėjome, šiuos teiginius tikslinsime.

Studentų įtraukimas į vertinimo ir įsivertinimo veiklas svarbus vertinimo kultūrai puoselėti, nes tai padeda studentams prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi, ugdytis savarankiško mokymosi gebėjimus. „Į studentą orientuoto mokymosi, mokymo ir pasiekimų vertinimo dermės“ rekomendacijų sąvade patariama studentus aktyviau įtraukti į vertinimo procesą, leisti išsakyti nuomonę, teikti pasiūlymus,

diskutuoti apie mokymosi tobulinimą, nes studentai į aukštąsias mokyklas įstoja su skirtinga mokymosi patirtimi, gebėjimais ir nevienodai supranta aukštojo mokslo studijas. Apklausų rezultatais, net 83 proc. apklaustųjų pritaria teiginiui, kad užsienio kalbų dalyko / modulio vertinime dalyvauja ir dėstytojai, ir studentai, o užsienio kalbų vertinimo metodas Kalbų pasiekimų aplankas, kurį pildo VVF studentai semestro metu, skatina stebėti pažangą ir numatyti tolesnes tobulėjimo galimybes.

VK EIF ir VVF studentams yra aiškūs užsienio kalbos dalyko / modulio vertinimo kriterijai, nors jie kiekvienam tarpiniam atsiskaitymui yra parengiami skirtingi, atsižvelgiant į studijuojamą programą, į studentų žinių lygį ir siekiamą rezultatą. Atsižvelgiant į tai, kad studentai pritaria formaliajam vertinimui, ir į tai, kad nurodo, jog jie yra vertinami vieną kartą per savaitę, galime daryti prielaidą, kad jiems priimtinas dažnas žinių ir gebėjimų vertinimas, nes tai skatina mokytis, didina mokymosi motyvaciją, padeda suvokti savo žinių lygį ir galimybes, taip pat padeda mokytis iš klaidų. Iš apklausų paaiškėjo, jog studentai mano, kad norėdami padėti ar nukreipti tam tikrai veiklai, dėstytojai įvertina juos žodžiu arba simboliu, bet ne balu. O balas skirtas formaliajam žinių ir gebėjimų įvertinimui. Taigi, kaip jau anksčiau teigėme, mokant(is) užsienio kalbų vis dar yra svarbus tiek mokymosi rezultatų vertinimas (formalusis), tiek neformalusis vertinimas, skatinantis studentų mokymąsi ir ilgalaikę motyvaciją, o VK dėstytojai ir studentai labai aiškiai supranta formaliojo ir neformaliojo vertinimo paskirtį, kai vienas iš jų yra skirtas mokymosi rezultatams fiksuoti, o kitas – pažangai sekti ir motyvacijai skatinti.

Literatūra

1. *Formuojamasis vertinimas – individualiai pažangai skatinti* [interaktyvus]. 2018. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/Formuojamasis%20vertinimas_internetine%20versija_2018.pdf>
2. *Formuojamojo vertinimo gairės dėstytojams ir studentams* [interaktyvus]. 2017. Prieiga per internetą: <https://faberasmusdotorg.files.wordpress.com/2017/12/1guidebook_lit.pdf>.
3. Holmes, T. 2005. *Integrating CLB Assessment in your ESL Classroom*. Center for Canadian Language Benchmarks.
4. Raudienė, I. *Vertinimas ugdymui* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/1/vertinimas_pavaduotojams.pdf>
5. *Į studentą orientuoto mokymosi, mokymo ir pasiekimų vertinimo dėrmė. Rekomendacijų sąvadas*. [interaktyvus]. 2018. Prieiga per internetą: <<http://smpf.lt/uploads/extra/Rekomendaciju%20savadas.pdf>>
6. *Vertinimas ugdymo procese*. Knyga mokytojui. Projekto „Vertinimas ugdymo procese“ (2004–2006 m.) patirtis. Vilnius, 2006.
7. „Studijų rezultatų vertinimo tvarkos aprašas“, 2016 m. birželio 9 d. Akademinės tarybos posėdžio nutarimas Nr. ATN-6, pakeitimai patvirtinti 2017 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. ATN-5.

8. „Vilniaus kolegijos studijų tvarka“, patvirtinta 2016 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. ATN-5, 2016 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. ATN-5, pakeitimai patvirtinti Akademinės tarybos 2016 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. ATN-8; 2016 m. lapkričio 23 d. nutarimu Nr. ATN-11; 2016 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. ATN-12; 2017 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. ATN-5; 2018 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. ATN-8; 2018 m. gruodžio 12 d. Nr. ATN-14.

**THE ASSESSMENT AS A PART OF FOREIGN LANGUAGE
TEACHING AND LEARNING AND AN INDICATOR
OF THE PROGRESS AND ACHIEVEMENT FROM
THE PERSPECTIVE OF THE STUDENTS AND LECTURERS
AT THE FACULTY OF ELECTRONICS AND INFORMATICS
AND THE FACULTY OF BUSINESS MANAGEMENT
AT THE UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES**

Jūratė Helsvig, Aušra Netikšienė, Jūratė Patackaitė

University of Applied Sciences

Summary

Student academic achievement is one of the main performance indicators of administrative and teaching staff and student cooperation, which has an impact on the acquisition of graduates' knowledge and skills in the professional environment and competitiveness among the professionals of the same field. Therefore, the alignment of student-centred learning, teaching and achievement assessment is important as stated in the manual of recommendations of the project carried out by the Ministry of Science and Education of the Republic of Lithuania and Education Exchanges Support Foundation in 2018.

The authors of the article do not doubt the relevance of the theme and the following factors the assessment efficiency depend on: properly chosen types of assessment, carefully planned methods of assessment, good assignments and assessment criteria and student and lecturer cooperation. This is characteristic of formal assessment type; however, the authors raise the issue of finding the place for informal assessment in the higher education system, as the whole system of higher education is based on the continuous student development and improvement of lecturers' qualification.

The subject is the assessment as a part of foreign language teaching and learning and an indicator of the progress and achievement from the perspective of the students and lecturers of the Faculty of Electronics and Informatics and Faculty of Business Management at the University of Applied Sciences.

The aim is to clarify the attitude of the students of the Faculty of Electronics and Informatics and the Faculty of Business Management and the lecturers of the Foreign Language Centre of the University of Applied Sciences toward the assessment using the survey and interview methods; to compare the attitude of the lecturers and different year students; and to evaluate the advantages, disadvantages and opportunities of different types of assessment to achieve better foreign language learning outcomes at the University of Applied Sciences.

The survey showed that grading is important for the students not only because it encourages learning but also helps to understand the level of knowledge and learn from mistakes. In addition, most of the surveyed students indicated the importance of informal assessment. The lecturers stated that assessment is designed to identify achievements and progress and is comprehensive because knowledge and skills are assessed. The lecturers had no doubt about the importance of informal assessment. The assessments of the foreign language lecturers were objective, impartial and comprehensive and reflected learning outcomes; furthermore, both knowledge and skills were assessed. However, the students did not agree with the assessment as a means of disciplining and punishing; they wanted more involvement in the assessment process. Considering the manual of recommendations of the *Development of Student-Centred Learning, Teaching and Assessment within Bologna Learning Network* of the Education Exchanges Support Foundation project and the results of the survey, the authors presented both positive aspects and the aspects of formal and informal assessment in teaching and learning foreign languages to be improved.

Keywords: assessment, foreign language, achievements, formal assessment, informal assessment.

AUTORIŲ LYDRAŠTIS

Autoriaus vardas, pavardė: Jūratė Helsvig

Darbo vieta ir pareigos: Vilniaus kolegijos Užsienio kalbų centro lektorė

Autoriaus mokslinių interesų sritys: profesinės anglų kalbos mokymas(is), besimokančiojo savarankiškumas

Telefonas ir el. pašto adresas: +370 614 88 938, j.helsvig@eif.viko.lt

Autoriaus vardas, pavardė: Aušra Netikšienė

Darbo vieta ir pareigos: Vilniaus kolegijos Užsienio kalbų centro lektorė

Autoriaus mokslinių interesų sritys: profesinės anglų kalbos mokymas, IKT kalbų mokyme, projektinis mokymas, XXI amžiaus gebėjimų ugdymas

Telefonas ir el. pašto adresas: +370 689 51 951, a.netiksiene@eif.viko.lt

Autoriaus vardas, pavardė: Jūratė Patackaitė

Darbo vieta ir pareigos: Vilniaus kolegijos Užsienio kalbų centro lektorė, Centro vedėja

Autoriaus mokslinių interesų sritys: pedagogika, profesinė kalba, tradiciniai ir netradiciniai užsienio kalbų mokymo metodai, daugiakalbystė

Telefonas ir el. pašto adresas: +370 615 77 203, j.patackaite@vfv.viko.lt

AUTHORS' COVER LETTER

Author's name and surname: Jūratė Helsvig

Workplace and position: Lecturer, Foreign Languages Centre, University of Applied Sciences

Author's research interests: ESP teaching, learner autonomy

Telephone and e-mail address: +370 614 88 938, j.helsvig@eif.viko.lt

Author's name and surname: Aušra Netikšienė

Workplace and position: Lecturer, Foreign Languages Centre, University of Applied Sciences

Author's research interests: ESP teaching, ICT in language teaching, project-based teaching, developing 21st century skills

Telephone and e-mail address: +370 689 51 951, a.netiksiene@eif.viko.lt

Author's name and surname: Jūratė Patackaitė

Workplace and position: Lecturer, Head, Foreign Languages Centre, University of Applied Sciences

Author's research interests: pedagogy, professional foreign language, traditional and non-traditional foreign language teaching methods, multilingualism

Telephone and e-mail address: +370 615 77 203,
j.patackaite@vvf.viko.lt